

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ЗОБОВ’ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО”
(для спеціалістів)**

МАУП

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2009

Підготовлено кандидатами юридичних наук, професорами кафедри цивільно-правових дисциплін *О. Х. Юлдашевим* та *Р. Б. Прилуцьким*, старшим викладачем *Г. О. Чернухою*

Затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін (протокол № 1 від 27.08.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Юлдашев О. Х., Прилуцький Р. Б., Чернуха Г. О. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Зобов’язальне право” (для спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 47 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, теми для самостійної роботи студентів та завдання до них, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів (далі – СРС) є складовою навчального процесу і основним засобом опанування навчального матеріалу дисципліни “Зобов’язальне право” у час, вільний від обов’язкових навчальних занять.

Мета СРС – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми і формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання СРС – вивчення тем і питань, винесених для самостійного опрацювання, засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих на лекціях та інших аудиторних заняттях знань з метою їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із предмета, підготовки до поточних аудиторних занять.

Зміст СРС визначається навчальною програмою, робочою навчальною програмою дисципліни “Зобов’язальне право”, цими методичними матеріалами.

Самостійну роботу студенти виконують згідно з методичними вказівками до виконання СРС і відповідно до тем для самостійного вивчення та завдання до них. Теми для самостійного вивчення та завдання до них містять питання для самостійного опрацювання, практичні завдання, в яких наводяться теми рефератів, задачі та тестові завдання. До кожної теми наводяться рекомендовані літературні джерела, які визначаються за номерами їх розташування у списку літератури.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА ЗАВДАННЯ ДО НИХ

Змістовий модуль І. Загальні положення зобов’язального права

Тема 1. Поняття зобов’язання. Сторони у зобов’язанні, його виконання та забезпечення виконання

Поняття зобов’язання та підстави його виникнення. Сторони в зобов’язанні. Третя особа в зобов’язанні. Підстави заміни кредитора в зобов’язанні. Форма правочину щодо заміни кредитора в зобов’язанні.

Обсяг прав, що переходять до нового кредитора в зобов'язанні. Зобов'язання, в яких заміна кредитора забороняється. Порядок заміни кредитора в зобов'язанні. Докази прав нового кредитора в зобов'язанні. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора в зобов'язанні. Відповідальність первісного кредитора в зобов'язанні. Заміна боржника в зобов'язанні. Форма правочину щодо заміни боржника в зобов'язанні. Заперечення нового боржника в зобов'язанні проти вимоги кредитора. Правові наслідки заміни боржника в зобов'язанні, забезпеченому порукою або заставою.

Валюта зобов'язання. Неприпустимість односторонньої відмови від зобов'язання.

Загальні умови виконання зобов'язання. Виконання зобов'язання належними сторонами. Виконання обов'язку боржника іншою особою. Виконання зобов'язання частинами. Строк (термін) виконання зобов'язання. Дострокове виконання зобов'язання. Місце виконання зобов'язання. Валюта виконання грошового зобов'язання. Черговість погашення вимог за грошовим зобов'язанням. Збільшення суми, що виплачується фізичній особі за грошовим зобов'язанням. Проценти.

Виконання зобов'язання внесенням боргу в депозит нотаріуса. Зустрічне виконання зобов'язання. Виконання альтернативного зобов'язання. Виконання зобов'язання, в якому беруть участь кілька кредиторів або боржників.

Солідарне зобов'язання. Солідарна вимога кредиторів. Солідарний обов'язок боржників. Право боржника, який виконав солідарний обов'язок, на зворотну вимогу. Підтвердження виконання зобов'язання.

Загальні положення про забезпечення виконання зобов'язання. Види забезпечення виконання зобов'язання. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання (неустойка, порука, гарантія, завдаток, застава, притримання).

Питання для самоконтролю

1. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення.
2. Сторони в зобов'язанні.
3. Третя особа в зобов'язанні.
4. Заміна боржника в зобов'язанні.
5. Валюта зобов'язання.

6. Загальні умови виконання зобов'язання.
7. Строк (термін) виконання зобов'язання.
8. Зустрічне виконання зобов'язання.
9. Солідарне зобов'язання.
10. Загальні положення про забезпечення виконання зобов'язання.
11. Види забезпечення виконання зобов'язання.
12. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання.
13. Неустойка.
14. Порука.
15. Гарантія,
16. Завдаток.
17. Застава.
18. Притримання.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Поняття та класифікація зобов'язань.
2. Валюта зобов'язання.

Задача 1

Кравченко пообіцяв онуку Івану купити йому будь-який автомобіль на його вибір вартістю до 50000 гривень після успішного закінчення навчання в університеті, на підтвердження чого дав письмове зобов'язання. За рік Кравченко помер. Після закінчення університету Іван звернувся до єдиного спадкоємця Кравченка, вказаного в заповіті, з вимогою купити йому автомобіль або виплатити обіцяну суму грошей. Отримавши відмову, Іван звернувся до суду.

Як буде вирішено справу?

Задача 2

Поляков уклав договір позики з Гусевим, на підставі якого передав останньому 1000 доларів США на строк 3 місяці. При укладенні договору був присутній спільний друг Полякова і Гусева Щупіков, який запевнив Полякова, що Гусев поверне борг вчасно і що він, Щупіков, ручається за Гусева.

За три місяці Гусев борг не повернув. Поляков звернувся до Щупікова як поручителя з вимогою повернути борг, зазначивши, що якби Щупіков не поручився за Гусева, останній ніколи не отримав би позику.

Вирішіть справу.

Тести

1. Зобов'язання – це:

- а) правочин, згідно з яким одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор – вимагати від боржника виконання його обов'язку;
- б) правочин, згідно з яким одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання обов'язку;
- в) правочин, згідно з яким одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання обов'язку;
- г) договір, згідно з яким сторони зобов'язані вчинити на користь одна одної певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії.

2. Зобов'язання виникають з підстав, встановлених:

- а) статтею 11 ЦКУ;
- б) Конституцією України, ЦКУ та ГКУ;
- в) Конституцією України, ЦКУ та іншими законами;
- г) договором сторін.

3. Зобов'язання повинні базуватися на засадах:

- а) законності;
- б) добросовісності;
- в) розумності та справедливості;
- г) законності та особистих інтересів сторін;
- е) законності та суспільних інтересів.

Література [1–3; 7; 10; 13; 14; 21–23; 25; 27; 29; 30; 33; 40; 43; 44]

Тема 2. Припинення зобов'язання

Підстави припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання виконанням. Припинення зобов'язання переданням відступного. Припинення зобов'язання зарахуванням.

Неприпустимість зарахування зустрічних вимог. Зарахування в разі заміни кредитора.

Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Припинення зобов'язання прощенням боргу. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі.

Припинення зобов'язання неможливістю його виконання. Припинення зобов'язання смертю фізичної особи. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи.

Питання для самоконтролю

1. Припинення зобов'язання.
2. Припинення зобов'язання зарахуванням.
3. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін.
4. Припинення зобов'язання прощенням боргу.
5. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі.
6. Припинення зобов'язання неможливістю його виконання.
7. Припинення зобов'язання смертю фізичної особи.
8. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Підстави припинення зобов'язання.
2. Порука та гарантія як способи забезпечення виконання зобов'язання.

Задача 1

Для придбання мотоциклу у Горлова не вистачало 10000 грн. Він позичив цю суму у свого дядька Рибнікова, оформивши ці відносини договором позики. Строк повернення позики — за 1 рік. За 6 місяців після укладення договору Рибніков помер. У заповіті єдиним спадкоємцем зазначався його племінник Горлов.

Як буде вирішено справу?

Задача 2

За договором поставки Постачальник зобов'язався передати Покупцеві товар, а Покупець — оплатити його на умовах 100 % попередньої оплати. Покупець оплатив товар, але через істотну зміну цін на ринку Постачальник відмовився поставити товар і повернув Покупцю гроші. Покупець гроші прийняв. Після цього останній звернувся до Постачальника з вимогою про передання товару. Останній відмовився, мотивуючи відмову тим, що Покупець прийняв повернуті гроші, а отже, погодився припинити зобов'язання.

Вирішіть справу.

Тести

1. Множинність осіб у зобов'язанні – це:

- а) один кредитор, один боржник і третя особа, на користь якої виконується зобов'язання;
- б) два кредитори і один боржник;
- в) два боржники і один кредитор;
- г) два і більше кредиторів й два і більше боржників;
- д) один кредитор і один боржник.

2. Зобов'язання поділяються так:

- а) солідарні;
- б) субсидіарні;
- в) альтернативні;
- г) факультативні;
- д) кооперативні;
- е) казуальні;
- є) письмові;
- ж) усні;
- з) формальні;
- і) часткові;
- й) неповні;
- к) обмежені.

Література [1–3; 10; 19–22; 25; 27; 29; 33; 34; 38; 40; 42; 44; 51]

Тема 3. Правові наслідки та відповідальність за порушення зобов'язання

Порушення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання.

Прострочення боржника. Прострочення кредитора. Вина як підстава відповідальності за порушення зобов'язання.

Одностороння відмова від зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання з вини кредитора.

Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Відповідальність боржника за дії інших осіб. Субсидіарна відповідальність.

Правові наслідки невиконання обов'язку передати річ, визначену індивідуальними ознаками. Виконання зобов'язання за рахунок боржника. Відповідальність і виконання зобов'язання в натурі.

Відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання. Збитки і неустойка.

Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

Питання для самоконтролю

1. Порухення зобов'язання.
2. Правові наслідки порушення зобов'язання.
3. Відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання.
4. Виконання зобов'язання за рахунок боржника.
5. Відповідальність і виконання зобов'язання в натурі.
6. Збитки і неустойка.
7. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Цивільна відповідальність за порушення зобов'язання.
2. Штрафні санкції як форма відповідальності за порушення зобов'язання.

Задача 1

Юрченко здав у хімчистку два костюми строком на 10 днів. Костюми були почищені своєчасно, але Юрченко прийшов за ними лише за два тижні. Однак напередодні деякі речі, у тому числі й костюми Юрченка, були викрадені з приміщення хімчистки. Юрченко вимагав відшкодування йому вартості втрачених костюмів. Хімчистка відмовилася це зробити, посилаючись на те, що Юрченко прострочив їх отримання і вини хімчистки у втраті костюмів не встановлено.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

Відповідно до договору поставки завод з виробництва соків “Сандора” відправив у магазин партію соку, яка була доставлена покупцю ВАТ “Автотранс”. При прийнятті товару було з'ясовано, що три ящики з пляшками соку в кузові перекинуті, а пляшки розбиті.

Магазин склав акт про недостачу, в якому зазначив, що машина прибула у справному стані, двері кузова зачинені. Ящики були поставлені в кузов нерівно та погано закріплені, а отже, під час руху машини три верхніх ящики впали на підлогу. Магазин вимагає від заводу “Сандора” та ВАТ “Автотранс” відшкодування вартості пляшок, що розбилися, а також сплати неустойки за невиконання зобов'язання з поставки соку.

Як слід вирішити справу?

Тести

1. Особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за нього, якщо доведе, що це порушення сталося:

- а) випадково;
- б) з вини кредитора;
- в) внаслідок відсутності на ринку товарів, потрібних для виконання зобов'язання;
- г) внаслідок відсутності у боржника необхідних коштів;
- д) внаслідок непереборної сили.

2. Боржник звільняється від обов'язку виконати зобов'язання в натурі в такому випадку:

- а) у разі відмови кредитора від прийняття виконання, яке внаслідок прострочення втратило для нього інтерес;
- б) передання відступного;
- в) у разі відмови кредитора від договору;
- г) якщо річ вже передана третій особі у власність;
- д) якщо річ вже передана третій особі в користування.

3. Неустойка може бути:

- а) штрафною;
- б) кумулятивною;
- в) корпоративною;
- г) альтернативною;
- д) позитивною;
- е) заліковою.

Література [1–3; 8; 10; 17; 20–22; 25; 27; 29; 33; 34; 36; 40; 43; 44; 51]

Змістовий модуль II. Окремі види зобов'язань

Тема 4. Договори купівлі-продажу та міни

Договір купівлі-продажу. Предмет договору купівлі-продажу. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу. Право продажу товару.

Обов'язок продавця попередити покупця про права третіх осіб на товар. Обов'язки покупця і продавця в разі пред'явлення третьою особою позову про витребування товару. Відповідальність продавця в разі відсудження товару у покупця. Обов'язок продавця передати товар покупцю.

Строк виконання обов'язку передати товар. Момент виконання обов'язку продавця передати товар. Правові наслідки відмови про-

давця передати товар. Правові наслідки невиконання продавцем обов'язку передати приналежності товару та документи, що стосуються товару. Обов'язок продавця зберігати проданий товар. Перехід ризику знищення або випадкового пошкодження товару.

Кількість товару. Правові наслідки порушення умови договору щодо кількості товару.

Асортимент товару. Правові наслідки порушення умови договору щодо асортименту товару.

Якість товару. Підтвердження відповідності товару вимогам законодавства. Гарантії якості товару. Обчислення гарантійного строку. Строк придатності товару. Правові наслідки передання товару неналежної якості. Недоліки товару, за які відповідає продавець. Строки виявлення недоліків і пред'явлення вимоги у зв'язку з недоліками проданого товару. Позовна давність, що застосовується до вимог у зв'язку з недоліками проданого товару.

Комплектність товару. Комплект товару. Правові наслідки передання некомплектного товару. Тара та упаковка за договором купівлі-продажу. Правові наслідки передання товару з порушенням вимоги про тару та(або) упаковку.

Перевірка додержання продавцем умов договору купівлі-продажу. Повідомлення продавця про порушення умов договору купівлі-продажу. Обов'язок покупця прийняти товар. Зберігання товару, не прийнятого покупцем.

Ціна товару. Оплата товару. Попередня оплата товару. Продаж товару у кредит. Особливості оплати товару з розстроченням платежу. Страхування товару. Збереження права власності за продавцем.

Договір міни. Правове регулювання міни.

Питання для самоконтролю

1. Договір купівлі-продажу.
2. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу.
3. Право продажу товару.
4. Кількість, асортимент та якість товару.
5. Комплектність та ціна товару.
6. Перевірка додержання продавцем умов договору купівлі-продажу.
7. Договір міни.

Практичні завдання

Підготувати доповідь на тему: Вирішення спорів, що виникають при укладенні, зміні та розірванні договору купівлі-продажу.

Задача 1

Приватне підприємство та фермерське господарство уклали договір міни 0,5 т мінеральних добрив на 10 т яблук. Доставлені фермерським господарством яблука приватне підприємство протягом тижня реалізувало, а мінеральних добрив фермерському господарству не передало.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

Магазин побутової техніки забезпечував безкоштовну доставку покупцям великогабаритних товарів. Придбаний Трофімовим холодильник, який йому привезли працівники магазину, не входив у ліфт багатоповерхового будинку, на десятому поверсі якого проживає покупець. Працівники магазину відмовилися підняти холодильник сходами, відвезли холодильник назад до магазину і повідомили Трофімову, що якщо той не забере холодильник протягом трьох днів власними силами, то холодильник буде проданий іншим особам.

Як слід вирішити справу?

Тести

1. Покупець зобов'язаний оплатити товар за ціною:

- а) оголошеною продавцем у момент укладення договору, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті зобов'язання;
- б) вказаною в цінніку на товар;
- в) не вище за ціну, вказану в цінніку на товар;
- г) визначеною договором;
- д) визначеною законом.

2. Покупець у разі передання йому недовольного товару неналежної якості має право обміняти його на аналогічний товар інших розміру, форми, габариту, фасону, комплектації тощо протягом:

- а) семи днів;
- б) чотирнадцяти днів;
- в) двадцяти восьми днів з моменту передання товару;
- г) гарантійного строку;
- д) строку придатності товару.

3. У разі виявлення покупцем протягом гарантійного або інших строків, встановлених обов'язковими для сторін правилами чи договором, недоліків, не застережених продавцем, або

фальсифікації товару покупець має право на власний розсуд виконати такі дії:

- а) вимагати від продавця або виготовлювача безоплатного усунення недоліків товару або відшкодування витрат на їх виправлення, здійснених покупцем чи третьою особою;
- б) вимагати від продавця або виготовлювача відповідного зниження ціни;
- в) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми;
- г) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми та відшкодування збитків;
- д) розірвати договір і витребувати сплачені кошти.

4. Обов'язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент:

- а) оплати покупцем товару і видачі йому продавцем чека;
- б) доставки товару;
- в) надання товару в розпорядження покупця, якщо товар має бути переданий покупцеві за місцезнаходженням товару;
- г) вручення товару покупцеві, якщо договором встановлений обов'язок продавця доставити товар;
- д) здачі товару перевізникові або організації зв'язку для доставки покупцеві;
- е) інший момент, встановлений договором купівлі-продажу.

5. У разі відмови продавця передати проданий товар покупець має право:

- а) вимагати зниження ціни на товар;
- б) вимагати сплати неустойки та відшкодування збитків;
- в) вимагати заміни товару;
- г) відмовитися від договору купівлі-продажу;
- д) витребувати річ у продавця через суд.

6. Покупець, якому переданий товар неналежної якості, має право незалежно від можливості використання товару за призначенням вимагати від продавця на власний розсуд:

- а) пропорційного зниження ціни;
- б) безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк;
- в) відшкодування витрат на усунення недоліків товару;
- г) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми;
- д) вимагати заміни товару.

7. Зазначте строк виявлення недоліків і пред'явлення вимоги через недоліки проданого товару:

- а) гарантійний строк;
- б) строк придатності;
- в) розумний строк;
- г) 2 роки;
- д) 3 роки;
- е) інший встановлений договором або законом строк.

Література [1–3; 10; 19; 21; 22; 25; 27; 29; 32; 36; 42; 44; 48; 51]

**Тема 5. Договори поставки, контракції
сільськогосподарської продукції, постачання
енергетичними та іншими ресурсами**

Договір поставки.

Договір контракції сільськогосподарської продукції.

Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.

Питання для самоконтролю

- 1. Договір поставки.
- 2. Договір контракції сільськогосподарської продукції.
- 3. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

- 1. Забезпечення якості та комплектності товарів, що поставляються за договором поставки.
- 2. Договір енергопостачання.

Задача 1

Постачальник та Покупець уклали договір поставки металопродукції. Ціна в договорі не була визначена. Строк поставки — три місяці після укладення договору. Коли настав строк поставки продукції, її ринкова ціна підвищилась вдвічі. Постачальник вимагає оплати продукції за ціною, яка існує на день поставки. Покупець погоджується оплатити продукцію за ціною, яка існувала на момент укладення договору.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

Виробниче об'єднання уклало з Морським портом договір на виготовлення та поставку портового крану. Строк поставки — 6 місяців

з моменту укладення договору. Виробниче об'єднання виготовило кран раніше — за чотири місяці та привезло його до Морського порту. Морський порт не прийняв кран та звернувся до виробничого об'єднання з вимогою про відшкодування збитків, спричинених розміщенням крану на його території.

Як слід вирішити справу?

Тести

1. Договором поставки є договір, яким:

- а) продавець (постачальник) зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму;
- б) продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму;
- в) продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його в підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму;
- г) одна сторона зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар другій стороні для використання його в підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму.

2. Істотними умовами договору поставки є такі:

- а) предмет договору;
- б) предмет, асортимент, комплектність;
- в) предмет, асортимент, комплектність та кількість;
- г) предмет, ціна та строк поставки.

3. Строк придатності товару визначається:

- а) періодом, який обчислюється з дня виготовлення товару і протягом якого товар є придатним для використання;

- б) угодою сторін, якщо інше не передбачено законом;
- в) терміном (датою), до настання якого товар є придатним для використання з моменту, визначеного законом;
- г) законом.

4. Договір поставки може бути укладений на такий строк:

- а) п'ять днів;
- б) місяць;
- в) один рік;
- г) п'ять років.

5. У разі поставки товарів нижчої якості, ніж передбачено стандартом, технічними умовами чи зразком (еталоном), покупець має право:

- а) відмовитися від прийняття і оплати товарів;
- б) вимагати від постачальника усунення недоліків у місці де знаходяться товари;
- в) усунути недоліки власними засобами за рахунок постачальника;
- г) вимагати заміни товарів;
- д) прийняти товари з оплатою за ціною, встановленою для товарів відповідного (нижчого) сорту.

6. Якщо покупець (одержувач) відмовився прийняти товари, які не відповідають за якістю стандартам, технічним умовам, зразкам (еталонам) або умовам договору, постачальник (виробник) зобов'язаний розпорядитися товарами в такий строк з моменту одержання повідомлення покупця (одержувача) про відмову від прийняття товарів:

- а) 7 днів;
- б) 10 днів;
- в) 12 днів;
- г) 13 днів;
- д) 24 години.

7. Гарантійний строк експлуатації обчислюється починаючи з такого строку:

- а) від дня введення виробу в експлуатацію;
- б) не пізніше одного року з дня одержання виробу покупцем (споживачем);
- в) від дня роздрібного продажу речі;
- г) іншого строку, передбаченого стандартами, технічними умовами або договором.

8. Гарантійний строк придатності та зберігання товарів обчислюється від дня:

- а) виготовлення;
- б) продажу;
- в) введення в експлуатацію;
- г) поломки товару.

9. У договорах контрактації повинні передбачатися такі умови:

- а) гранично допустимий вміст у продукції шкідливих речовин;
- б) види продукції (асортимент);
- в) кількість продукції, яку контрактант приймає безпосередньо у виробника;
- г) ціна за перевезення продукції;
- д) обов'язки контрактанта щодо транспортування продукції на приймальні пункти і підприємства;
- е) майнова відповідальність контрактанта в разі невиконання ними умов договору;
- є) інші умови, передбачені Типовим договором контрактації сільськогосподарської продукції, затвердженим в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

10. Виробник повинен повідомити контрактанта про кількість і строки здачі сільськогосподарської продукції, що пропонується для продажу, не пізніше як за таку кількість днів до початку заготівлі продукції:

- а) 15;
- б) 20;
- в) 30;
- г) 45;
- д) 60.

Література [1–3; 12; 19–22; 25; 27; 29; 33; 34; 38; 41; 43; 51]

Тема 6. Договори дарування, довічного утримання та найму (оренди)

Договір дарування. Предмет договору дарування. Форма договору дарування. Сторони в договорі дарування. Обов'язки дарувальника.

Прийняття дарунка. Договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому. Одностороння відмова від договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому. Обов'язок обдаровуваного на користь третьої особи. Правові наслідки порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи.

Розірвання договору дарування на вимогу дарувальника. Позовна давність, що застосовується до вимог про розірвання договору дарування.

Пожертва. Права жертвувача.

Поняття договору довічного утримання (догляду). Форма договору довічного утримання (догляду). Сторони в договорі довічного утримання (догляду). Особливості укладення договору довічного утримання (догляду) щодо майна, яке є у спільній сумісній власності. Момент виникнення у набувача права власності на майно, передане за договором довічного утримання (догляду).

Обов'язки набувача за договором довічного утримання (догляду). Обов'язок набувача забезпечити відчужувача житлом. Грошова оцінка матеріального забезпечення відчужувача. Заміна набувача за договором довічного утримання (догляду). Заміна майна, яке було передане набувачеві за договором довічного утримання (догляду).

Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду). Правові наслідки розірвання договору довічного утримання (догляду). Правові наслідки смерті набувача. Правові наслідки припинення юридичної особи — набувача.

Загальні положення про найм (оренду). Договір найму. Предмет договору найму. Право передання майна у найм. Плата за користування майном. Строк договору найму.

Правові наслідки продовження користування майном після закінчення строку договору найму. Передання майна наймачеві. Правові наслідки непередання майна наймачеві. Якість речі, переданої в найм. Гарантія якості речі, переданої в найм.

Права третіх осіб на річ, передану в найм. правонаступництво в разі зміни власника речі, переданої в найм. Страхування речі, переданої в найм. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі. Користування річчю, переданою в найм.

Піднайм. Право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані від користування річчю, переданою в найм. Ремонт речі, переданої в найм. Переважні права наймача. Поліпшення наймачем речі, переданої в найм. Наслідки погіршення речі, переданої в найм.

Відповідальність за шкоду, завдану у зв'язку з користуванням річчю, переданою в найм. Припинення договору найму. Право наймодавця відмовитися від договору найму. Розірвання договору найму на вимогу наймодавця. Розірвання договору найму на вимогу наймача.

Обов'язки наймача в разі припинення договору найму. Позовна давність, що застосовується до вимог, які випливають із договору найму.

Договір прокату. Найм будівлі або іншої капітальної споруди. Найм (оренда) транспортного засобу. Лізинг. Найм (оренда житла).

Питання для самоконтролю

1. Договір дарування.
2. Договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому.
3. Пожертва. Права жертвувача.
4. Поняття договору довічного утримання (догляду).
5. Загальні положення про найм (оренду).
6. Право передання майна в найм. Піднайм.
7. Договір прокату.
8. Найм будівлі або іншої капітальної споруди.
9. Найм (оренда) транспортного засобу.
10. Лізинг.
11. Найм (оренда житла).

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Договір довічного утримання (догляду).
2. Поняття, види та характеристика лізингу.

Задача 1

Рижов подарував дружині сережки і каблучку з діамантами вартістю двадцять тисяч гривень.

У подальшому між ними виник спір про розподіл майна. Рижов включив вимогу про те, що вказані ювелірні вироби так само підлягають розподілу. Дружина Рижова заперечувала проти цього і пояснила, що ці вироби були подаровані їй на день народження у присутності свідків, які можуть це підтвердити в суді.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

К. та Н. уклали договір довічного утримання, відповідно до якого К. передав у власність Н. будинок, а Н. виплатив К. одноразове матеріальне забезпечення в сумі 20000 грн. За рік під час поточного ремонту будинку було виявлено недоліки в конструкції будівлі, внаслідок чого він став непридатний для проживання. Н. звернувся з позовом до суду про розірвання договору і відшкодування збитків,

мотивуючи це тим, що будинок має недоліки, не застережені відчужувачем. К. проти позову заперечував, тому що законодавство України, що регулює договір довічного утримання, не містить такої підстави розірвання договору з ініціативи Набувача.

Як слід вирішити справу?

Тести

1. За договором дарування виникають такі правові дії:

- а) одна сторона (дарувальник) передає другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність;
- б) одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) майно (дарунок) у власність;
- в) одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність;
- г) одна сторона (дарувальник) зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) майно (дарунок) у власність.

2. Дарунком можуть бути:

- а) рухомі та нерухомі речі;
- б) гроші та цінні папери;
- в) майнові права, якими дарувальник володіє або які можуть виникнути в нього в майбутньому;
- г) права та свободи.

3. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування в такому випадку:

- а) обдаровуваний створює загрозу для життя дарувальника та його сім'ї;
- б) обдаровуваний створює загрозу безповоротної втрати дарунка;
- в) через недбале ставлення обдаровуваного до речі, що становить історичну, наукову, культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена;
- г) обдаровуваний рідко навідує дарувальника.

4. За договором довічного утримання (догляду) виникають такі правові дії:

- а) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність майно, взамін чого набувач зобов'язується виплачувати відчужувачу довічно визначені договором суми на утримання;

- б) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві), що є суб'єктом підприємницької діяльності, у власність нерухоме майно, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та(або) доглядом довічно;
- в) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачу) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та(або) доглядом довічно.

5. Договір довічного утримання (догляду) може укладатися в такій формі:

- а) письмовій;
- б) письмовій з нотаріальним посвідченням;
- в) письмовій з нотаріальним посвідченням та державною реєстрацією;
- г) у будь-якій за угодою сторін.

Література [1–6; 14; 15; 19–22; 24; 25; 27; 28; 32–34; 38; 42–44; 46; 50]

Тема 7. Договори позички та підряду

Договір позички. Форма договору позички. Позичкодавець. Правові наслідки невиконання обов'язку передати річ у користування.

Строк договору позички. Право позичкодавця на відчуження речі. Обов'язки користувача.

Розірвання договору позички. Припинення договору позички. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею.

Загальні положення про підряд. Договір підряду. Генеральний підрядник і субпідрядник. Виконання роботи з матеріалу підрядника та його засобами. Виконання роботи з матеріалу замовника. Обов'язок підрядника зберігати надане йому майно. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу.

Ціна роботи. Кошторис. Ощадливість підрядника. Строки виконання роботи. Обставини, про які підрядник зобов'язаний попередити замовника. Правові наслідки невиконання замовником вимог підрядника. Права замовника під час виконання роботи. Сприяння замовника.

Невиконання замовником обов'язків за договором підряду. Права замовника в разі порушення підрядником договору підряду. Обов'язок замовника прийняти роботу, виконану підрядником.

Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами в разі випадкового знищення предмета договору підряду або неможливості закінчення роботи. Право підрядника на притримування. Якість роботи. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи. Гарантія якості роботи. Порядок обчислення гарантійного строку.

Обов'язок підрядника передати інформацію замовнику. Конфіденційність одержаної сторонами інформації. Позовна давність, що застосовується до вимог щодо неналежної якості роботи. Початок перебігу позовної давності в окремих випадках.

Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.

Питання для самоконтролю

1. Договір позички.
2. Загальні положення про підряд.
3. Ціна роботи. Кошторис.
4. Договір побутового підряду.
5. Договір будівельного підряду.
6. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.

Практичні завдання

Підготувати доповідь на тему “Поняття, види та правове регулювання договору підряду”.

Задача 1

Між власником автомобіля А та ПП “Зеніт” було укладено договір позички автомобіля, що належить А на праві приватної власності. Договір було укладено у простій письмовій формі. При проведенні перевірки працівником ДАІ з'ясувалося, що ПП “Зеніт” не має довіреності на використання автомобіля, через що автомобіль було забрано на штрафний майданчик.

Внаслідок вилучення автомобіля ПП “Зеніт” зазнало збитків, вимогу про відшкодування яких і заявило до позичкодавця.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

Ковальова 15 травня 2008 року зробила в ательє “Єва” замовлення на пошиття весільної сукні з матеріалу ательє. Квитанція, яку отримала Ковальова, встановлювала строки, в які повинна розпочатися робота над її замовленням, а саме 17 травня 2008 року. Ковальова прийшла до ательє 20 травня 2008 року і дізналася, що робота над її

замовленням ще не розпочата. Ковальова вимагала розірвати договір та повернути їй внесені гроші за матеріал та аванс за роботу, тому що ательє не встигне пошити сукню до весілля. Вона також дізналася адреси експрес-ательє, де за короткий час, але за подвійну ціну виконують її замовлення. Ательє відмовило Ковальовій, мотивуючи тим, що строк виконання замовлення ще не настав, а відмова від замовлення може призвести до збитків ательє.

Як слід вирішити справу?

Тести

1. Умови договору підряду такі:

- а) одна сторона (підрядник) зобов'язується виконати певну роботу за завданням другої сторони (замовника), а замовник зобов'язується прийняти виконану роботу;
- б) одна сторона (підрядник) зобов'язується на власний ризик виконати певну роботу, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу;
- в) одна сторона (підрядник) зобов'язується на власний ризик виконати певну роботу за завданням другої сторони (замовника), а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу.

2. Кошторис на виконання робіт може бути:

- а) м'яким;
- б) твердим;
- в) приблизним;
- г) надмірним;
- д) відмірним.

3. У разі перевищення твердого кошторису всі пов'язані з цим витрати несе:

- а) підрядник;
- б) замовник;
- в) субпідрядник;
- г) третя особа.

4. Підрядник зобов'язаний своєчасно попередити замовника про таке:

- а) недоброякісність або непридатність матеріалу, одержаного від замовника;
- б) що додержання вказівок замовника загрожує якості або придатності результату роботи;

- в) подорожчання вартості робіт;
- г) зміну кошторису;
- г) наявність інших обставин, що не залежать від підрядника, які загрожують якості або придатності результату роботи.

5. Якщо підрядник порушив умови договору підряду, що погіршило роботу, або допустив інші недоліки в роботі, замовник має право на власний розсуд виконати такі дії:

- а) вимагати безоплатного виправлення недоліків у розумний строк;
- б) виправити недоліки за свій рахунок з правом на відшкодування своїх витрат на виправлення недоліків чи відповідного зменшення плати за роботу, якщо інше не встановлено договором;
- в) вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.

6. Якщо замовник протягом місяця ухиляється від прийняття виконаної роботи, підрядник має право:

- а) після попередження замовника продати результат роботи, а суму виторгу з вирахуванням усіх належних підрядникові платежів внести в депозит нотаріуса на ім'я замовника, якщо інше не встановлено договором;
- б) після попередження замовника залишити результат роботи собі, якщо інше не встановлено договором;
- в) після дворазового попередження продати результат роботи, а суму виторгу з вирахуванням усіх належних підрядникові платежів внести в депозит нотаріуса на ім'я замовника, якщо інше не встановлено договором.

Література [1–3; 10; 19–22; 25; 27; 29; 32; 34; 36; 39; 41; 43; 44; 52]

Тема 8. Договори перевезення, транспортного експедирування та зберігання

Загальні положення про перевезення. Договір перевезення вантажу. Договір перевезення пасажирів та багажу. Права пасажирів.

Договір чартеру (фрахтування). Перевезення у прямому змішаному сполученні. Довгостроковий договір. Перевезення транспортом загального користування. Провізна плата.

Надання транспортних засобів і пред'явлення вантажу до перевезення. Завантаження та вивантаження вантажу. Строк доставки вантажу, пасажирів, багажу, пошти.

Відповідальність за зобов'язаннями, що випливають із договору перевезення. Відповідальність перевізника за ненадання транспортного засобу і відповідальність відправника за невикористання наданого транспортного засобу. Відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажирів та порушення строку доставлення пасажирів до пункту призначення. Відповідальність перевізника за прострочення доставки вантажу. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти.

Пред'явлення претензій і позовів, що випливають із договору перевезення. Позови щодо перевезення в закордонному сполученні. Страхування вантажів, пасажирів і багажу. Відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів.

Договір транспортного експедирування. Форма договору транспортного експедирування. Плата за договором транспортного експедирування. Виконання договору транспортного експедирування.

Документи та інша інформація, що надається експедитору. Відповідальність експедитора за договором транспортного експедирування. Відмова від договору транспортного експедирування.

Загальні положення про зберігання. Договір зберігання. Форма договору зберігання. Строк зберігання.

Правові наслідки відмови поклажодавця від передання речі на зберігання. Обов'язок прийняти річ на зберігання. Зберігання речей, визначених родовими ознаками. Обов'язок зберігача щодо забезпечення схоронності речі. Виконання договору зберігання.

Користування річчю, переданою на зберігання. Зміна умов зберігання. Плата за зберігання. Відшкодування витрат на зберігання. Обов'язок поклажодавця забрати річ після закінчення строку зберігання. Обов'язок зберігача повернути річ.

Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі. Відшкодування збитків, завданих поклажодавцю. Відшкодування збитків, завданих зберігачу. Повернення речі на вимогу поклажодавця. Зберігання за законом.

Застосування загальних положень про зберігання до окремих його видів. Зберігання на товарному складі.

Спеціальні види зберігання. Зберігання речі в ломбарді. Продаж речі, яку поклажодавець не забрав з ломбарду. Зберігання цінностей у банку. Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту. Зберігання речей у гардеробі організації. Зберігання ре-

чей пасажир під час його перевезення. Зберігання речей у готелі. Зберігання речей, що є предметом спору. Зберігання автотранспортних засобів. Договір охорони.

Питання для самоконтролю

1. Загальні положення про перевезення.
2. Договір перевезення вантажу.
3. Договір перевезення пасажирів та багажу. Права пасажирів.
4. Договір чартеру (фрахтування).
5. Провізні плати.
6. Відповідальність за зобов'язаннями, що випливають із договору перевезення.
7. Позови щодо перевезення в закордонному сполученні.
8. Договір транспортного експедирування.
9. Договір зберігання.
10. Спеціальні види зберігання.
11. Зберігання цінностей у банку.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Договір чартеру (фрахтування).
2. Загальні положення про зберігання.

Задача 1

Підприємець Шевченко уклав із залізницею договір перевезення з Києва до Львова червоних помідорів та кабачків. Залізниця подала вагони під навантаження його вантажу із запізненням на три дні. До цього часу вантаж почав псуватися. У результаті при його реалізації Шевченко зазнав значних збитків і подав до суду позов до залізниці з вимогою відшкодувати збитки, через тридобову затримку подання вагонів. Залізниця відмовилася платити, мотивуючи тим, що затримка подання вагонів була спричинена розмиттям полотна залізниці через тривалі дощі.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

Колективне сільськогосподарське підприємство “Нива” звернулося з позовом у господарський суд до Управління Південної залізниці про стягнення вартості двох комбайнів, які не прибули на станцію призначення “Ромни”. Втрата двох комбайнів із п'яти переданих до перевезення залізничному транспорту підтверджується комерційним

актом. Заперечуючи проти позову, залізниця послалася на практичну неможливість втрати вантажу в зв'язку з великою масою.

Як слід вирішити справу?

Тести

1. Зобов'язання за договором перевезення вантажу такі:

- а) одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення, а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату;
- б) одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, а відправник зобов'язується прийняти вантаж у встановленому порядку;
- в) одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату.

2. Пасажир має право:

- а) провозити із собою безоплатно одну дитину віком до шести років;
- б) купувати для дітей віком від шести до чотирнадцяти років дитячі квитки за пільговою ціною;
- в) зробити не більше однієї зупинки в дорозі з подовженням строку чинності проїзних документів (квитка) не більше як на десять діб, а в разі хвороби — на весь час хвороби;
- г) провозити із собою безоплатно одну дитину віком до 10 років без права зайняття нею окремого місця.

3. Укладення договору перевезення вантажу підтверджується:

- а) укладенням письмового договору перевезення;
- б) складанням транспортної накладної (коносаменту або іншого документа, встановленого транспортними кодексами (статутами));
- в) складанням транспортної претензії;
- г) складанням акту відповідності.

4. Перевезення у прямому змішаному сполученні — це перевезення:

- а) різними вагонами;
- б) між двома і більше станціями призначення;

- в) перевізниками в межах двох і більше країн;
- г) кількома видами транспорту;
- д) кількома видами транспорту за єдиним транспортним документом.

5. Вантаж вважається втраченим, якщо він не виданий одержувачу на його вимогу протягом такої кількості днів після спливу строку його доставки, якщо триваліший строк не встановлений договором та транспортними кодексами (статутами):

- а) 20;
- б) 30;
- в) 50;
- г) 60

6. Якщо поїздка пасажирів з пункту пересадки через запізнення транспортного засобу, який доставив його в цей пункт, перевізник зобов'язаний:

- а) відшкодувати пасажирові завдані збитки;
- б) відшкодувати пасажирові завдані збитки і сплатити неустойку;
- в) сплатити пасажирові неустойку;
- г) відправити пасажирів далі власним транспортом безоплатно;
- д) нести іншу відповідальність.

7. До вимог, що випливають із договору перевезення вантажу, пошти, застосовується такий строк позовної давності з моменту, що визначається відповідно до транспортних кодексів (статутів):

- а) 45 днів;
- б) шість місяців;
- в) один рік;
- г) три роки.

8. Залізня відшкодовує такі фактичні збитки, що виникли з її вини під час перевезення вантажу:

- а) за втрату чи недостачу — у розмірі дійсної вартості втраченого вантажу чи його недостачі;
- б) за втрату вантажу, зданого до перевезення з оголошеною вартістю, — у розмірі оголошеної вартості;
- в) за псування і пошкодження — у розмірі оголошеної вартості.

9. За несвоєчасну доставку вантажів і порожніх вагонів, що належать підприємствам, організаціям, установам, громадянам — суб'єктам підприємницької діяльності або орендовані

ними, залізниця сплачує одержувачу штраф (якщо не доведе, що прострочення сталося не з її вини) у розмірі:

- а) 5 % провізної плати — за прострочення на одну добу;
- б) 10 % провізної плати — за прострочення на дві доби;
- в) 20 % провізної плати — за прострочення на три доби;
- г) 30 % провізної плати — за прострочення на чотири і більше діб.

Література [1–3; 10; 19–22; 25; 27; 29; 32; 36; 39; 41; 43; 44]

Тема 9. Договори страхування, доручення, комісії та управління майном

Договір страхування. Предмет договору страхування. Форма договору страхування. Істотні умови договору страхування. Момент набрання чинності договором страхування. Сторони в договорі страхування.

Укладення договору страхування на користь третьої особи. Співстрахування. Договір перестрахування. Обов'язки страховика. Обов'язки страхувальника.

Умови та порядок здійснення страхової виплати. Відмова від здійснення страхової виплати. Відповідальність страховика. Перехід до страховика прав страхувальника щодо особи, відповідальної за завдані збитки.

Зміна страхувальника — фізичної особи в договорі страхування. Наслідки припинення юридичної особи — страхувальника. Наслідки визнання страхувальника — фізичної особи недієздатною або обмеження її цивільної дієздатності.

Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування. Обов'язкове страхування.

Договір доручення. Строк договору доручення. Право повіреного на плату. Зміст доручення. Виконання доручення. Особисте виконання договору доручення. Обов'язки повіреного. Обов'язки довірителя.

Припинення договору доручення. Наслідки припинення договору доручення. Обов'язки спадкоємця повіреного та ліквідатора юридичної особи — повіреного.

Договір комісії. Умови договору комісії. Комісійна плата. Виконання договору комісії.

Субкомісія. Виконання договору, укладеного комісіонером з третьою особою. Право власності комітента. Право комісіонера на приримання речі. Право комісіонера на відрахування із грошових кош-

тів, що належать комітенту. Обов'язок комісіонера зберігати майно. Звіт комісіонера комітенту. Прийняття комітентом виконання за договором комісії. Право комісіонера на відшкодування витрат, зроблених ним у зв'язку з виконанням договору комісії. Право комітента на відмову від договору комісії. Право комісіонера на відмову від договору комісії. Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи — комісіонера.

Особливості окремих видів комісії.

Договір управління майном. Предмет договору управління майном. Форма договору управління майном. Установник управління. Управитель. Особа, яка набуває вигоди від майна, переданого в управління.

Істотні умови договору управління майном. Строк договору управління майном. Права та обов'язки управителя. Здійснення управління майном. Передання в управління майна, що є предметом договору застави. Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління. Передання права управління майном іншій особі.

Право управителя на плату. Відповідальність управителя. Припинення договору управління майном.

Особливості управління цінними паперами.

Питання для самоконтролю

1. Договір страхування.
2. Співстрахування. Договір перестрахування.
3. Договір доручення.
4. Договір комісії.
5. Субкомісія.
6. Договір управління майном.
7. Особливості управління цінними паперами.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Особливості окремих видів комісії.
2. Істотні умови договору страхування.

Задача 1

Підприємець, який за договором доручення придбав фірмі товар, помер до його передання довірителю. Фірма звернулася з вимогою до одного зі спадкоємців негайно передати їй товар. Спадкоємець погодився це зробити лише за умови, що фірма компенсує йому витрати,

які поніс померлий підприємець у зв'язку з купівлею товару за вищу ціну, ніж була обумовлена з Фірмою в договорі доручення.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

Під час огляду в комісійному магазині комп'ютера покупець випадково пошкодив його. Комісіонер виявив пошкодження лише за кілька днів. Оскільки комп'ютер за ціною, погодженою з комітентом, продати не вдалось у зв'язку з пошкодженням, магазин знизив ціну і продав комп'ютер вдвічі дешевше, ніж передбачалося договором. Комітент почав вимагати виплати всієї суми вартості комп'ютера, визначеної договором, а також відмовився виплачувати комісіонеру винагороду, оскільки останній виконав свої зобов'язання не належним способом. Комісійний магазин виплатив комітенту вартість комп'ютера за ціною його фактичної реалізації і утримав комісійну винагороду.

Комітент звернувся до суду.

Як слід вирішити справу?

Тести

1. Зобов'язання за договором комісії такі:

- а) одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) вчинити один або кілька правочинів від власного імені, але за рахунок комітента;
- б) одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити один або кілька правочинів від імені комітента;
- в) одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити один або кілька правочинів від власного імені, але за рахунок комітента.

2. Істотні умови договору комісії, за якими комісіонер зобов'язується продати або купити майно, такі:

- а) це майно;
- б) ціна майна;
- в) строк виконання договору;
- г) асортимент та якість товару;
- д) порядок доставки товару.

3. Після вчинення правочину за дорученням комітента комісіонер повинен:

- а) надати комітенту звіт;
- б) надати комітенту висновок аудиторної перевірки;

- в) передати комітенту все одержане за договором комісії;
- г) надати комітенту звіт та передати йому все одержане за договором комісії.

4. Правочин, вчинений повіреним, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки:

- а) довірителя;
- б) повіреного;
- в) зацікавленої особи;
- г) органу управління.

5. Істотні умови договору управління майном такі:

- а) перелік майна, що передається в управління;
- б) якість майна, що передається в управління;
- в) розмір і форма плати за управління майном;
- г) строк управління майном;
- д) порядок управління та користування майном.

6. Договір страхування визнається судом недійсним у такому разі:

- а) якщо його укладено після настання страхового випадку;
- б) об'єктом договору страхування є майно, яке підлягає конфіскації;
- в) об'єктом договору страхування є майно, яке підлягає приватизації;
- г) об'єктом договору страхування є рухоме майно.

7. Страхування може бути:

- а) оперативним;
- б) довгостроковим;
- в) добровільним;
- г) ненадійним;
- д) обов'язковим;
- е) сезонним.

Література [1–3; 9; 11; 16; 19; 21; 22; 25; 27; 32; 34; 38; 42–44; 51]

Тема 10. Комерційна концесія. Спільна діяльність

Договір комерційної концесії. Предмет договору комерційної концесії. Сторони в договорі комерційної концесії. Форма договору комерційної концесії та його державна реєстрація.

Договір комерційної субконцесії. Обов'язки праволодільця. Обов'язки користувача.

Особливі умови договору комерційної концесії. Відповідальність правоволодільця за вимогами, що висуваються до користувача. Право користувача на укладення договору комерційної концесії на новий строк.

Зміна договору комерційної концесії. Припинення договору комерційної концесії. Збереження чинності договору комерційної концесії в разі зміни сторін. Наслідки зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволодільця. Наслідки припинення права, користування яким надано за договором комерційної концесії.

Загальні положення про спільну діяльність. Договір про спільну діяльність. Форма та умови договору про спільну діяльність. Просте товариство. Договір простого товариства.

Вклади учасників. Спільне майно учасників. Ведення спільних справ учасників. Право учасника на інформацію. Спільні витрати та збитки учасників. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями.

Розподіл прибутку. Виділ частки учасника на вимогу його кредитора. Припинення договору простого товариства. Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений.

Питання для самоконтролю

1. Договір комерційної концесії.
2. Договір комерційної субконцесії.
3. Загальні положення про спільну діяльність.
4. Договір про спільну діяльність.
5. Вклади учасників.
6. Розподіл прибутку.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Загальні положення про спільну діяльність.
2. Поняття та правове регулювання довірчого управління майном.

Тести

1. Спільна діяльність може здійснюватися на основі:

- а) об'єднання вкладів учасників;
- б) без об'єднання вкладів учасників.

2. Істотні умови договору про спільну діяльність такі:

- а) координація спільних дій учасників;
- б) правовий статус майна, виділеного для спільної діяльності;

- в) покриття витрат та збитків учасників;
- г) участь у результатах спільних дій.

3. Договір про спільну діяльність укладається в такій формі:

- а) простій письмовій;
- б) письмовій і підлягає нотаріальному посвідченню.

4. Вклади учасників вважаються рівними за вартістю за таких умов:

- а) якщо інше не впливає з договору простого товариства;
- б) якщо це прямо встановлено в договорі;
- в) якщо інше не впливає з фактичних обставин.

5. Ведення спільних справ простого товариства може здійснюватися:

- а) кожним з учасників;
- б) окремими учасниками, якщо це встановлено договором;
- в) спільно всіма учасниками договору.

6. У відносинах із третіми особами повноваження учасника простого товариства посвідчуються:

- а) довіреністю, виданою одному учаснику іншими учасниками (учасником);
- б) договором простого товариства.

7. За спільними зобов'язаннями, що виникли не з договору простого товариства, учасники простого товариства відповідають:

- а) усім своїм майном пропорційно вартості вкладу у спільне майно;
- б) солідарно.

8. Якщо договір простого товариства не пов'язаний зі здійсненням його учасниками підприємницької діяльності, кожний учасник відповідає за спільними договірними зобов'язаннями так:

- а) усім своїм майном пропорційно вартості вкладу у спільне майно;
- б) солідарно.

9. Учасники простого товариства відповідальні за невиконаними спільними зобов'язаннями щодо третіх осіб у такому разі:

- а) від моменту припинення договору простого товариства;
- б) якщо договір простого товариства пов'язаний зі здійсненням його учасниками підприємницької діяльності.

10. Домовленістю сторін у договорі простого товариства може передбачатися таке:

- а) речі, передані у спільне володіння або користування, повертаються учасником у разі припинення договору з певною винагородою;
- б) прибуток, одержаний учасниками договору простого товариства в результаті їх спільної діяльності, розподіляється непропорційно вартості вкладу.

Література [1–3; 5; 6; 19; 21; 22; 25; 27; 29; 32; 36; 44; 53]

Змістовий модуль III. Недоговірні зобов'язання

Тема 11. Публічна обіцянка винагороди. Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. Зміст завдання. Строк (термін) виконання завдання.

Зміна умов публічної обіцянки винагороди. Правові наслідки виконання завдання. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди.

Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Право на оголошення конкурсу. Умови конкурсу. Зміна умов конкурсу. Відмова від проведення конкурсу. Переможець конкурсу.

Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, поданих на конкурс. Права переможця конкурсу. Повернення учаснику конкурсу речі, поданої на конкурс.

Право на вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення. Надання звіту про вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Питання для самоконтролю

1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
2. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу.
3. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.
4. Право на вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення.
5. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Поняття, види та загальна характеристика недоговірних зобов'язань.
2. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.

Задача 1

Громадянин А випадково знайшов у метро гаманець, де виявилася візитка з домашньою адресою та фотографією громадянина Б. Оскільки гаманець справді належав Б, то А віддав йому гаманець. Після цього А випадково в газеті натрапив на оголошення про винагороду в розмірі 300 грн, обіцяну Б тому, хто знайде його гаманець.

Громадянин А звернувся до Б з вимогою про сплату винагороди, посилаючись на те, що він виконав умови публічної обіцянки винагороди, визначені Б. Останній відмовився виплатити винагороду, посилаючись на те, що він здійснив би виплату, якби А пред'явив до нього вимогу одночасно з поверненням гаманця.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

Повертаючись додому з роботи, пожежник Д. побачив, що з-під дверей магазину, який належить ТОВ “Мрія”, йде густий дим. Оскільки в магазині ніхто не відповідав на крики Д., останній вибив вітрину магазину, загасив пожежу і врятував непритомну прибиральницю магазину О., через недопалок цигарки якої виникла пожежа.

ТОВ “Мрія” пред'явила вимогу до Д. про відшкодування шкоди, завданої знищенням вітрини, посилаючись на те, що товариство не уповноважувало Д. вчиняти зазначені дії. У свою чергу, Д. зазначив, що рятувати чуже життя та майно від пожежі — його службовий обов'язок, тому ці відносини взагалі не можуть регулюватися цивільним правом, адже є трудовими. Д. вважав, що пожежна частина, де він працює, зобов'язана відшкодувати шкоду, завдану його здоров'ю, адже, рятуючи життя і майно інших від пожежі, Д. ушкодив руку і зазнав опіків, на лікування яких витратив 1500 грн.

Чії вимоги правомірні? Вирішіть справу по суті.

Література [1–3; 18; 21; 22; 27; 33; 34; 41–43; 49]

Тема 12. Створення загрози та рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи

Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.

Питання для самоконтролю

1. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
2. Усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
3. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
4. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.
2. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.

Література [1–3; 18; 21; 22; 27; 33; 34; 41–43; 53]

Тема 13. Відшкодування шкоди

Загальні положення про відшкодування шкоди. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.

Відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи. Відшкодування

шкоди, завданої особою в разі реалізації нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності.

Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їм працівником чи іншою особою.

Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування. Відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою особою органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності.

Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.

Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину.

Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності. Відшкодування шкоди, завданої кількома малолітніми особами. Відшкодування шкоди, завданої кількома неповнолітніми особами. Відшкодування шкоди батьками, позбавленими батьківських прав. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною фізичною особою. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та(або) не могла управляти ними.

Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки. Відшкодування ядерної шкоди.

Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами.

Право зворотної вимоги до винної особи. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди.

Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або ін-

шим ушкодженням здоров'я. Відшкодування шкоди, завданої фізичній особі при виконанні нею договірних зобов'язань.

Визначення заробітку (доходу), втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка працювала за трудовим договором. Визначення доходу, втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи — підприємця.

Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Відшкодування витрат на поховання.

Порядок відшкодування шкоди. Збільшення розміру відшкодування шкоди на вимогу потерпілого в разі зміни стану його працездатності. Зменшення розміру відшкодування шкоди на вимогу особи, яка завдала шкоди. Відшкодування шкоди в разі припинення юридичної особи, зобов'язаної відшкодувати шкоду. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину.

Обов'язок держави відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок злочину. Збільшення розміру відшкодування шкоди у зв'язку з підвищенням вартості життя і збільшенням розміру мінімальної заробітної плати. Підстави відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Особи, зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану через недоліки товарів, робіт (послуг). Строки відшкодування шкоди, завданої через недоліки товарів, робіт (послуг).

Питання для самоконтролю

1. Загальні положення про відшкодування шкоди.
2. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду.
3. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.
4. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності.
5. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
6. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність.
7. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого.
8. Порядок відшкодування шкоди.
9. Обов'язок держави відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок злочину.

Практичні завдання

Підготувати реферати на теми:

1. Загальні положення про відшкодування шкоди.
2. Порядок відшкодування шкоди.

Задача 1

Іванов їхав вулицею зі швидкістю 50 км/год. Петров перебігав трамвайну колію перед трамваєм, що рухався, і потрапив під колеса машини Іванова.

Внаслідок каліцтва Петров частково втратив працездатність, а тому звернувся до Іванова з позовом про відшкодування шкоди, завданої здоров'ю.

На суді свідки пояснили, що, коли Іванов побачив Петрова, він намагався загальмувати, але не встиг, оскільки Петров, перебігаючи через колію перед трамваєм, раптово з'явився перед машиною Іванова.

Як слід вирішити справу?

Задача 2

Колишнє подружжя Дьоміних, які мешкали після розлучення в одній квартирі, перебували в неприязних відносинах. Після чергової сварки Дьоміна розіслала близьким родичам колишнього чоловіка телеграми, в яких повідомила про його смерть.

Коли родичі приїхали з різних міст, і з'ясували, що Дьомін живий та здоровий, вони вирішили звернутися до суду з позовом до Дьоміної про відшкодування витрат, які вони понесли на авіаквитки, проживання в готелі та харчування, а також моральної шкоди.

Як слід вирішити справу?

Тести

1. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи внаслідок непереборної сили відшкодується в таких випадках:

- а) встановлених законом;
- б) за наявності вини заподіювача шкоди;
- в) за умислу заподіювача шкоди;
- г) не відшкодується.

2. Моральна шкода відшкодується незалежно від вини органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, фізичної або юридичної особи, яка її завдала, у таких випадках:

- а) якщо шкоду завдано відвертою несправедливістю;

- б) якщо шкоду завдано фізичній особі внаслідок її незаконного за-судження, незаконного притягнення до кримінальної відпові-дальності, незаконного застосування як запобіжного заходу тримання під вартою або підписки про невиїзд, незаконного за-тримання, незаконного накладення адміністративного стягнен-ня у вигляді арешту або виправних робіт;
 - в) якщо шкоди завдано каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи;
 - г) в інших встановлених законом випадках.
- 3. Шкода, завдана фізичною особою, яка в момент її завдання не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла управляти ними:**
- а) не відшкодовується ніколи;
 - б) може відшкодовуватися за певних підстав;
 - в) відшкодовується додатково;
 - г) відшкодовується її батьками (усиновлювачами), опікуном, піклувальником чи закладом, який здійснює за нею нагляд.
- 4. Шкода, завдана фізичній особі внаслідок її незаконного за-судження, незаконного притягнення до кримінальної відпові-дальності, незаконного застосування як запобіжного заходу тримання під вартою або підписки про невиїзд, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, відшкодо-вується:**
- а) державою;
 - б) посадовими і службовими особами органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду за наявності їх вини;
 - в) органом дізнання, попереднього (досудового) слідства, проку-ратурою або судом за наявності їх вини;
 - г) органом дізнання, попереднього (досудового) слідства, проку-ратурою або судом незалежно від їх вини.
- 5. У разі завдання незаконними діями органу дізнання, поперед-нього (досудового) слідства, прокуратури або суду шкоди фі-зичній особі відшкодовуються (повертаються):**
- а) заробіток та інші грошові доходи, які вона втратила через неза-конні дії;
 - б) майно (у тому числі гроші, грошові вклади і відсотки по них, цінні папери та відсотки по них, частка у статутному фонді гос-подарського товариства, учасником якого був громадянин, та

прибуток, який він не отримав відповідно до цієї частки, інші цінності), конфісковане або звернене в дохід держави судом, вилучене органами дізнання чи досудового слідства, органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, а також майно, на яке накладено арешт;

в) штрафи, стягнуті на виконання вироку суду, судові витрати та інші витрати, сплачені громадянином;

г) моральна шкода.

6. У разі смерті фізичної особи право на відшкодування шкоди, завданої їй незаконними діями органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду:

а) переходить до територіальної громади;

б) припиняється;

в) визначається судом;

г) переходить до її спадкоємців.

7. Розмір відшкодування шкоди, завданої фізичній особі незаконними діями органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду, залежно від того, який орган здійснював слідчі дії чи розглядав справу, визначається цими відповідними органами в такий строк від дати винесення рішення суду про відшкодування шкоди:

а) місячний з дня звернення фізичної особи;

б) протягом трьох місяців з дня звільнення особи;

в) протягом шести місяців;

г) протягом двох тижнів.

Література [1–3; 21; 22; 25; 29; 34; 39; 41 43]

Тема 14. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави

Загальні положення про зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.

Повернення в натурі безпідставно набутого майна. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню.

Питання для самоконтролю

1. Загальні положення про зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.
2. Повернення в натурі безпідставно набутого майна.
3. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню.

Практичні завдання

Підготувати доповідь на тему: “Загальні положення про зобов’язання у зв’язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави”.

Література [1–3; 20–22; 25; 27; 33; 37; 41; 43; 51]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна

1. *Конституція України* // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. *Цивільний кодекс України* від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
3. *Цивільний процесуальний кодекс України* від 18 березня 2004 р. // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 16. – Ст. 1088.
4. *Закон України “Про оренду державного та комунального майна”* від 10 квітня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 30. – Ст. 416.
5. *Закон України “Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг”* від 14 грудня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 3. – Ст. 21.
6. *Закон України “Про концесії”* від 16 липня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 372.
7. *Закон України “Про заставу”* від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 47. – Ст. 642.
8. *Закон України “Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов’язань”* від 22 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 5. – Ст. 28.
9. *Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”* від 23 вересня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 46–47.
10. *Закон України “Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Цивільного кодексу України”* від 27 квітня 2007 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 33. – Ст. 440.
11. *Закон України “Про страхування”* від 7 березня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.

12. Андриянов М. Актуальні проблеми забезпечення виконання договірних зобов'язань. Діяльність ЮНСІТРАЛ у галузі забезпечувальних угод // Юрид. журн., 2005. — № 5. — С. 87–90.
13. Антонюк О. Право на односторонню відмову від зобов'язання та односторонню зміну його умов // Підприємництво, господарство і право. — 2006. — № 2. — С. 15–18.
14. Баранець О. М. Окремі питання забезпечення виконання зобов'язань по договору оренди земельної частки (паю) // Вісн. господар. судочинства. — 2004. — № 1. — С. 27–31.
15. Безклубий І., Різник В. Поняття лізингових відносин як предмета цивільно-правового регулювання // Юрид. Україна. — 2005. — № 8. — С. 15–21.
16. Безсмертна Н. Договір страхування в системі цивільно-правових договорів // Право України, 2004. — № 3. — С. 34–37.
17. Бервено С. Загальні засади цивільної відповідальності за порушення договірного зобов'язання // Юрид. Україна. — 2006. — № 5. — С. 47–53.
18. Болокан І. Засоби захисту права власності підприємців у недоговірних зобов'язаннях // Підприємництво, господарство і право. — 2006. — № 12. — С. 151–154.
19. Договірне право // Юрид. журн. — 2005. — № 2. — С. 104–115.
20. Доліненко Л. О., Доліненко В. О., Сарновська С. О. Цивільне право України: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2006. — 356 с.
21. Заїка Ю. О. Українське цивільне право: Навч. посіб. — К.: Істина, 2006. — 312 с.
22. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навч. посіб. / За ред. проф. О. В. Дзери. — К.: Юрінком Інтер, 2000. — 900 с.
23. Іваненко О. Правова природа притримання як способу забезпечення виконання зобов'язань // Юрид. Україна. — 2007. — № 8. — С. 55–60.
24. Клименко О. М. Договір довічного утримання. — К.: Фурса, 2006. — 40 с.
25. Майданик Р. Місце зобов'язання в праві України // Підприємництво, господарство і право. — 2006. — № 4. — С. 3–6.
26. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. — 3-тє вид., переробл. і допов. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — Т. 1. — 832 с.

27. *Науково-практичний* коментар Цивільного кодексу України. У 2 т. / За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. — 3-тє вид., переробл. і допов. — К.: Юрінком Інтер, 2008.. — Т. II. — 1088 с.
28. *Орендні* відносини // Юрид. журн. — 2005. — № 4. — С. 117–122.
29. *Панченко М. І.* Цивільне право України: Навч. посіб. — К.: Знання, 2005. — 584 с.
30. *Пучковська І.* Щодо визначення характерних ознак і функцій видів забезпечення виконання зобов'язання // Вісн. Акад. правових наук України. — 2006. — № 4. — С. 118–126.
31. *Щодо* наслідків виконання забезпечувального зобов'язання // Вісник Акад. правових наук України. — 2007. — № 2. — С. 120–127.
32. *Типові* договори, контракти, статuti. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Атіка, 2005. — 632 с.
33. *Харитонов Є. О., Старцев О. В.* Цивільне право України: Підручник. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Істина, 2007. — 816 с.
34. *Цивільне* право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: Підручник / За ред. Бичкової. — К.: Вид-во КНТ, 2006. — 498 с.
35. *Цивільне* право України: Підручник: У 2 т. / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — 2-ге вид., допов. і переробл. — К.: Юрінком Інтер, 2005. — Т. 1. — 736 с.
36. *Цивільне* право України: Підручник: У 2 т. / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — 2-ге вид., допов. і переробл. — К.: Юрінком Інтер, 2005. — Т. 2. — 640 с.
37. *Цивільне* право України: Підручник: У 2 т. / За ред. В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — Т. 1. — 480 с.
38. *Цивільне* право України: Підручник: У 2 т. / За ред. В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — Т. 2. — 552 с.
39. *Цивільне* право України. Загальна частина: Підручник / За ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. — К.: Вид-во КНТ, 2006. — 480 с.
40. *Цивільне* право України. Загальна частина: Підручник / За ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. — 2-ге вид., змін. та допов. — К.: Вид-во КНТ, 2008. — 480 с.
41. *Цивільне* право України: посіб. для підготовки до іспитів / О. Г. Братель, В. П. Мироненко, Н. В. Павловська та ін. — К.: Текст, 2008. — 256 с.
42. *Цивільне* право України: Посібник / О. Г. Братель, С. В. Губарев, В. П. Мироненко та ін. — К.: Паливода А. В., 2005. — 256 с.

43. *Цивільне право. Практикум: Навч. посіб.* / Відп. ред. Р. А. Майданник, Н. С. Кузнецова, О. В. Дзера. — К.: Всеукр. асоц. видавців “Правова єдність”, 2008. — 624 с.

44. *Цивільний кодекс України: Чинне законодавство зі змін та допов. станом на 1 травня 2008 р.* — К.: Паливода А. В., 2008. — 328 с.

Додаткова

45. *Актуальні проблеми цивільного і господарського права: Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. К., МАУП, 19 трав. 2006 р.* / За заг. ред. Р. Б. Прилуцького. — К.: МАУП, 2007. — 268 с.

46. *Арендное право Украины.* — К.: Бест и Ко, 2002. — Вып. 33. — 80 с.

47. *Безклубий І.* До питання про підстави виникнення грошового зобов'язання // *Право України*, 2004. — № 4. — С. 57–60.

48. *Визнання недійсним договору купівлі-продажу* // *Юрид. журн.* — 2004. — № 1. — С. 129.

49. *Ігнатенко В.* Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу // *Підприємництво, господарство і право.* — 2004. — № 5. — С. 21–23.

50. *Кисіль С.* Лізинг як специфічний вид цивільно-правових зобов'язань // *Підприємництво, господарство і право.* — 2000. — № 4. — С. 21–26; № 5. — С. 23–30; № 6. — С. 12–15.

51. *Цивільне право України: Навч. посіб.* / Ю. В. Білоусов, С. В. Лозинська, С. Д. Русу; За ред. Р. О. Стефанчука. — К.: Наук. думка; Прецедент, 2004. — 448 с.

52. *Цивільне право України: Курс лекцій: У 6 т.* / За ред. Р. Б. Шишки, В. А. Кройтор. — Х.: Еспада, 2004. — Т.1. Кн.2. — 392 с.

53. *Цивільне право України: Курс лекцій: У 6 т.* / Р. Б. Шишка, В. А. Кройтор, Я. О. Чапичадзе, М. О. Самойлов. — Х.: Еспада, 2004. — Т. 1: Кн. 1. — 176 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Теми для самостійної роботи студентів та завдання до них.....	3
Список літератури.....	43

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Л. С. Тоболіч*
Комп'ютерне верстання *А. А. Кучерук*

Зам. № ВКЦ-3944

Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.
Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*